

Bijlage bij NBA brief d.d. 26 juli 2024 met kenmerk 24/Wwft/00098

Consultatiereactie ten behoeve van BFT inzake de Specifieke leidraad voor de naleving van de Wwft voor accountants, belastingadviseurs, administratiekantoren en alle overige instellingen genoemd in artikel 1a, lid 4, letter a en letter b Wwft

In deze bijlage hebben wij onze reactie opgenomen.

Algemene punten

Afwijkende standpunten BFT en beroepsorganisaties

Zoals ook in de NBA Praktijkhandreiking 1124 Richtsnoeren Wwft (hierna: "Richtsnoeren Wwft") is aangegeven, hebben de beroepsorganisaties (NBA, NOB en RB) en BFT op bepaalde onderwerpen verschillende standpunten. Bijvoorbeeld zoals opgenomen in paragraaf 9.3 inzake het vragen naar de melding bij een cliënt die zelf ook Wwft-instelling is versus de geheimhoudingsplicht voortvloeiend uit de Wwft.

Wij gaan graag in overleg met BFT om te streven naar overeenstemming, aangezien dit de toepassing van de regelgeving ten goede zal komen.

Overzicht wijzigingen

Voor een goed begrip van de lezer, adviseren wij om een paragraaf toe te voegen met de belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de vorige versie van de leidraad.

Nummering

Wij merken op dat het Word-bestand dat wij hebben ontvangen van de concept specifieke leidraad (hierna: "leidraad") een andere paragraafnummering heeft dan de versie die openbaar geconsulteerd is. In de verwijzing naar de paragrafen is de nummering aangegeven zoals opgenomen in het openbare consultatiedocument.

Bijlagen

Wij merken op dat in de consultatieversie van de leidraad, de bijlagen niet zijn opgenomen. In de vorige versie van de leidraad waren diverse praktijkvoorbeelden opgenomen die zeer behulpzaam zijn, waaronder het praktijkvoorbeeld bij risicomangement in par 4.8.2.1 en voorbeelden van ongebruikelijke transacties in par 7. Wij zien deze niet terug in de herziene leidraad.

- Zijn deze opgenomen in de bijlagen?
- Wij willen in algemene zin aanbevelen om de voorbeelden verder uit te breiden, omdat de praktijk hiermee geholpen wordt.

SIRA

Hoe dit in de praktijk werkt is slechts summier uitgewerkt in de leidraad. Wij zouden dit onderwerp graag in de leidraad terug zien, bijvoorbeeld met een verwijzing naar het door BFT en AFM verrichte onderzoek naar de opzet van de SIRA en de naleving ervan in de praktijk. Wij adviseren hierbij aandacht te besteden aan de risicofasen: identificatie, analyse, reactie, monitoren, alsmede aan de risk appetite en integriteit.

Punten per paragraaf

Definities witwassen en financiering van terrorisme (par. 2.2, pag. 5-6, par 2.3 pag 8)

In de leidraad wordt alleen in de voetnoot verwezen naar de strafrechtelijke definitie van witwassen, alsmede diverse relevant geachte jurisprudentie, terwijl bij terrorisme financiering nog wel naar het wetboek van strafrecht wordt verwezen.

Het zou onze voorkeur hebben om ook de strafrechtelijke bepalingen kort aan te stippen, omdat op basis van de wet veel eerder sprake is van witwassen dan bij hantering van de drie fasen van witwassen, hetgeen aanvullend benadrukt dat de drempel tot melden van ongebruikelijke transacties laag is.

In het verlengde is het misschien beter om navolgende alinea wat prominenter aan het begin te plaatsen:

“De meldingsgrens is laagdrempelig. Een instelling hoeft niet zelf vast te stellen of sprake is van witwassen in strafrechtelijke zin dan wel of de drie fasen van het witwasproces zijn vervuld. Voldoende is dat een instelling ongebruikelijke transacties herkent en meldt bij de Financiële inlichtingen eenheid Nederland (FIU-NL).”

Voorts willen wij de aandacht vragen voor het feit dat bij deze (uitleg van) definities, teksten afwijken van andere beschikbare informatie, zoals bijvoorbeeld op de FIU-NL website “Wat is witwassen?” en “Wat is terrorismefinanciering?”) en de Richtsnoeren Wwft. Deze inconsistenties kunnen een effectieve toepassing van de informatie in de weg staan. Daarom adviseren wij om deze inconsistenties op te lossen.

Wat is een transactie (par 2.5, pag. 10)

Op pagina 10 is een aantal elementen aangegeven wanneer sprake is van passieve betrokkenheid. In de Richtsnoeren Wwft par 7.4.3.3 is aangegeven dat wanneer de bestuurder van de cliënt/holding ook bestuurder is van de dochtermaatschappij of wanneer een personeelslid van de cliënt/holding deelneemt aan de ongebruikelijke transactie van of ten behoeve van de dochtermaatschappij, de transactie moet worden toegerekend aan de cliënt/holding. Deze elementen zien we niet terug in de leidraad.

- Is daarvoor een specifieke reden?
- En/of zouden deze elementen ook kunnen worden toegevoegd?

Verder wordt aangegeven in dit stuk dat *“de directe of indirecte betrokkenheid van de moedermaatschappij bij de handelingen zodanig groot moet zijn geweest dat gesproken kan worden van een gezamenlijke planning en uitvoering. Of de transactie moet feitelijk ten behoeve van de moeder zijn verricht. Dit moet van geval tot geval worden beoordeeld.”* In bovenstaande tekst zit een aantal subjectieve elementen, zoals de beoordeling van de mate van betrokkenheid van de moedermaatschappij.

Is het mogelijk dat in de leidraad, naast het al opgenomen voorbeeld, ook andere voorbeelden worden opgenomen om deze interpretatie nader te duiden? Bijvoorbeeld, een situatie waarin de mate van betrokkenheid **niet** zodanig groot was dat gesproken kan worden van een gezamenlijke planning en uitvoering.

Toezicht- en toetsingsarrangementen (par. 3.4, pag. 13)

Wij adviseren om in de leidraad een toelichting op te nemen wat het verschil is tussen een toetsings- en toezichtsarrangement.

Verder is in deze paragraaf het volgende opgenomen:

“Het BFT houdt de mogelijkheid een ‘bijzonder’ onderzoek uit te voeren. Dit betekent dat het BFT een signaal heeft (ontvangen) over (een cliënt van) een instelling.

Het BFT voert ook deelonderzoeken uit naar enkele specifieke Wwft-verplichtingen, zoals risicobeleid en -management, compliance- en/of auditfunctie, opleidingsverplichting en doorlichtingsverplichting. Deze deelonderzoeken worden uitgevoerd bij alle beroepsgroepen waarop het BFT toezicht houdt. Het doel is om een beeld te krijgen hoe binnen de verschillende beroepsgroepen wordt omgegaan met deze specifieke wettelijke verplichting. Dit betreffen geen reguliere onderzoeken zoals gedefinieerd in de verschillende arrangementen die het BFT heeft afgesloten.”

Het is ons niet duidelijk waarom de benoemde deelonderzoeken niet onder regulier onderzoek vallen, omdat de benoemde onderwerpen ook onderdeel zijn van de reguliere toetsingen. Het gevolg hiervan is dat de deelonderzoeken nu niet onder de vrijstelling in het Toetsingsarrangement vallen en instellingen door verschillende toezichthouders op

verschillende momenten bevroegd worden. Het zou de efficiëntie ten goede komen als beide onderzoeken gecombineerd kunnen worden door een toezichthouder.

Risicobeleid en -management (par 4.1, pag. 13)

Op pagina 13 is het volgende opgenomen: *“De Wwft brengt **niet** met zich mee dat cliënten met inherent hoge risico’s categoriaal geweigerd mogen worden. Het is een eigen verantwoordelijkheid van een instelling om een inschatting te maken van de relevante risico’s en daar vervolgens voldoende mitigerende maatregelen tegenover te stellen.”*

Wordt hier bedoeld dat cliënten met hoge inherente risico’s niet per definitie categoriaal geweigerd **hoeven te worden**?

Er zijn situaties denkbaar waarin instellingen beleid hebben om cliënten met bepaalde hoog risico aspecten niet te accepteren, bijvoorbeeld in het geval er geen toereikende mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Wij adviseren het BFT om dit te verduidelijken in de leidraad.

Cliënt identificeren en zijn identiteit verifiëren (par. 7.2.2.3, pag. 21-22)

Er is veel aandacht voor het identificeren en verifiëren van de identiteit van een cliënt, zijnde een natuurlijk persoon. De praktijk is veelal dat accountants, belastingadviseurs en administratiekantoren ondernemingen als cliënt bedienen en te maken hebben met identificatie/verificatie van vertegenwoordigers alsmede (pseudo-) UBO’s. Aan dit aspect is in deze leidraad weinig tot geen aandacht besteed, waardoor diffuus is in hoeverre de toelichting/uitwerking op dit aspect breder uitgelegd moet worden.

Identificatie op afstand (par. 7.2.2.3, pag. 21)

In de leidraad is het volgende opgenomen over identificatie op afstand:

“Voorgaande kan eventueel aangevuld worden met een EUR 0,01 overboeking.”

In de praktijk blijkt dat de naam-nummercontrole maar zeer beperkt werkt. Wij raden aan om voorzichtig te zijn dit aan te merken als een betrouwbaar verificatiemiddel.

Tevens is in deze paragraaf het volgende opgenomen:

“Voor cliënten met een gemiddeld of hoger risico op witwassen en/of financieren van terrorisme biedt de Wwft naar het oordeel van het BFT op dit moment geen mogelijkheden voor verificatie van de identiteit middels een eID-middel met betrouwbaarheidsniveau ‘laag’ of tweezijdige audiovisuele communicatiemiddelen.”

In de praktijk zien we dat er steeds meer aanbieders zijn die verificatie op basis van eID-middelen aanbieden en daarbij aangeven Wwft-compliant te zijn. In de praktijk blijkt echter BFT niet akkoord te gaan met digitale verificatie (hoge eisen).

Onze vraag is daarom: wanneer is dit wel toegestaan?

Tot slot, wordt in deze paragraaf aangegeven dat de instelling **alle** gegevens van het cliëntenonderzoek bewaart tot 5 jaar na een transactie of het beëindigen van de cliëntrelatie.

In paragraaf 9.4 wordt deze bewaartermijn ook aangegeven voor de gegevens met betrekking tot een melding.

Wij merken op dat de bewaartermijn in de praktijk langer is, omdat het onderdeel is van een cliëntadministratie en opdracht dossier en daarmee een langere bewaartermijn van toepassing is. Zie hiervoor ook de Richtsnoeren Wwft par 6.13.

Wij adviseren de tekst als volgt uit te breiden:

- Par 7.2.2.3: *“...van het cliëntenonderzoek bewaart tot vijf jaar na een transactie of het beëindigen van de cliëntrelatie. **De instelling vernietigt persoonsgegevens die zij volgens de Wwft heeft vastgelegd direct na het verstrijken van die vijf jaar, tenzij wettelijk voorschrift anders bepaalt.**”*

- Par 9.4: “...moet de volgende gegevens gedurende vijf jaar na het doen van de melding bewaren. *De instelling vernietigt persoonsgegevens die zij volgens de Wwft heeft vastgelegd direct na het verstrijken van die vijf jaar, tenzij wettelijk voorschrift anders bepaalt.*”

Voorts bevelen wij aan om nader te duiden wat onder “*alle gegevens van het cliëntenonderzoek*” wordt gevat.

Wie kwalificeert als UBO? (par. 7.2.4.1, pag. 22-24)

Waar het gaat om de identificatie/verificatie UBO: in de leidraad komt niet specifiek aan de orde of dit gaat over de identiteit van de UBO en/of dat de persoon daadwerkelijk UBO is. Wij adviseren hier expliciet aandacht aan te geven.

UBO-definitie Trust:

- Geldt deze definitie alleen als de Trust een directe cliënt is?
- Kan het BFT meer handvaten geven over hoe om te gaan met het aanwijzen van UBO's in de situatie dat een Trust voorkomt in de groepsstructuur van een cliënt?

Overgangsregeling voor nieuwe cliënten per 1 juni 2024 (par 7.2.5, pag. 25)

De leidraad verwijst momenteel naar een niet uitvoerbare overgangsregeling, omdat het register nog niet toegankelijk is voor cliënten. Het verdient de voorkeur om deze passage aan te passen naar de actuele stand van zaken.

Vereenvoudigd cliëntenonderzoek (par. 7.3, pag. 26-27)

Ten aanzien van het vereenvoudigd cliëntenonderzoek hebben wij in Richtsnoeren Wwft nog een aantal specifieke criteria uitgewerkt die wij graag toegevoegd zien aan deze specifieke leidraad. Het gaat om de volgende criteria:

- Eenvoudige IB-aangiften (zonder belastbare winst uit onderneming, zonder belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden, zonder aanmerkelijk belang en zonder voordeel uit sparen en beleggen);
- Aangiften schenkbelasting;
- Aangiften erfbelasting Successiewet 1956.

Documenteren voorbeelden subjectieve indicator (par. 7.4.1, pag. 27, par. 9.1.3, pag. 36 Leidraad en Voorbeelden zelf)

Pag. 27 en de tekst bij de voorbeelden lijken te suggereren dat per voorbeeld gedocumenteerd moet worden of het al dan niet leidt tot een hoger risico. Wij begrepen in het NBA overleg met BFT van 20 juni jl dat dit niet de bedoeling is. Wel is het uitgangspunt dat wanneer aanwijzingen voor ongebruikelijke transacties worden geïdentificeerd (bijvoorbeeld een situatie uit de voorbeelden of combinatie daarvan), gedocumenteerd moet worden waarom dit al dan niet als ongebruikelijk wordt gezien. Wij willen u vragen deze verduidelijking op te nemen in de Leidraad Wwft.

Geografische risicofactoren (par. 7.4.1 punt 3, pag. 30)

BFT merkt op in voetnoot 52 dat op basis van (andere) geografische risico's mogelijk ook verscherpte onderzoeksmaatregelen moeten worden uitgevoerd (pag. 31). In het overleg met de NBA en BFT van 20 juni jl wordt toegelicht dat de in de leidraad genoemde landen (anders dan FATF en EC) niet nieuw zijn, maar ook in de vorige specifieke leidraad waren opgenomen. Wij merken op dat er een veelheid is aan landenlijsten die niet consistent met elkaar zijn, hetgeen in de praktijk niet goed navolgbaar is. Wij adviseren de landenlijst in de specifieke leidraad aan te laten sluiten op de FATF / EC landenlijsten, danwel één overzicht beschikbaar te stellen waarop de hoogrisicolanden zijn opgenomen.

Monitoring risicoprofiel en transacties (par. 8.2, pag. 34-35)

In de leidraad staat vermeld dat “het BFT in de praktijk ziet dat diverse instellingen niet of in onvoldoende mate voldoen aan de monitoringsverplichting.”

Wij vragen ons af op welke beroepsgroep deze bevindingen toezien, omdat veel van de daarna opgesomde aandachtspunten juist toezien op het werk van een accountant, o.a.:

- (significante) wijziging van marge ten opzicht van branchegegevens dan wel eerdere perioden;
- inkomsten zijn niet in lijn met de uitgaven, waarbij de vraag kan ontstaan waarvan de cliënt leeft;
- een niet-sluitende geldgoederenbeweging;
- veel memoriaalboekingen en/of correctieposten in de administratie;
- bijzondere, eenmalige of grote/complexere transacties;
- (incidentele) transacties met onbekende partijen;
- niet-zakelijke of niet-marktconforme voorwaarden van overeenkomsten (bijvoorbeeld leningsovereenkomsten, leaseovereenkomsten, inkoopovereenkomsten, verkoopovereenkomsten);
- het ontbreken van overeenkomsten;
- een beeld van de jaarrekening of de belastingaangifte dat niet overeenkomt met onderliggende stukken;
- een negatieve kas;
- specificaties die niet aansluiten op onderliggende stukken of de jaarrekening/belastingaangifte;
- veelvuldige dan wel grote suppletieaangiften;
- gerechtelijke procedures.

Verder adviseren wij om in de leidraad op te nemen waar de geconstateerde bevindingen betrekking op hebben, zodat duidelijk is waar op gelet moet worden.

Herkomst van gelden (par 8.3, pag 35)

In deze paragraaf is het volgende aangegeven: “Bij de monitoringsverplichting is het uitgangspunt dat de instelling zo nodig onderzoek doet naar de bron van de middelen die bij een zakelijke relatie of transactie gebruikt worden.”

Kan het BFT voorbeelden opnemen van de wijze waarop de herkomst van de gelden kan worden onderbouwd en hoever we hier als Wwft-instelling (niet zijnde een bank) in kunnen en mogen gaan?

Meldingsplicht wanneer cliënt zélf Wwft-instelling is (par. 9.3, pag. 38)

Navolgende passage omtrent meldingen ongebruikelijke transacties in geval dat client ook een Wwft instelling is, valt ons op:

“De eigen meldingsplicht van een instelling wordt niet beïnvloed door de meldingsplicht van een andere bij een transactie betrokken instelling. De gedachte daarachter is dat meerdere, verschillende meldingen over dezelfde transactie de kwaliteit van de database van FIU-NL kunnen verbeteren. Daarnaast is er ook meer zekerheid dat er daadwerkelijk gemeld wordt. Indien de cliënt van een instelling zelf ook een meldingsplichtige instelling is, moet een instelling nagaan of de cliënt reeds op grond van zijn eigen meldingsplicht de ongebruikelijke transactie(s) heeft gemeld. Indien dit is gebeurd, adviseert het BFT (bij voorkeur) een kopie van deze melding(en) en van de ontvangstbevestiging van de melding in uw dossier te bewaren. Indien de cliënt geen melding heeft gedaan, moet een instelling de cliënt – in zijn algemeenheid – informeren over het bestaan van de meldingsplicht. Als de instelling aanwijzingen heeft dat de cliënt zich (bewust) niet houdt aan zijn meldingsplicht, dan zal de instelling zelf over de cliënt een melding moeten doen. Immers, het opzettelijk niet doen van een melding kan een subjectieve indicator vormen.

Het BFT vindt het niet noodzakelijk dat een instelling – zonder enige toevoeging – nogmaals aan de FIU-NL melding doet als de cliënt op grond van zijn meldingsplicht een melding heeft gedaan. Indien de instelling zelf een waarneming doet, die nog niet is opgenomen in de aangetroffen melding van de cliënt, ligt het voor de hand wel een eigen melding van een ongebruikelijke transactie te doen.”

Dit is anders dan hetgeen is opgenomen in de Richtsnoeren Wwft en naar ons oordeel mogelijk ook in strijd met het tipping off verbod, waaraan door cliënten moet worden voldaan:

*“Een instelling en de personen die werkzaam zijn voor een instelling zijn, behoudens voor zover uit deze wet de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit, **verplicht tot geheimhouding jegens een ieder** van: a. een melding ingevolge artikel 16 door die instelling.”*

Het valt ons ook op dat bovengenoemd standpunt niet meer is opgenomen op bij de Veelgestelde vragen van FIU-Nederland.

- Kent BFT het standpunt van FIU-Nederland hierover?
- En is het mogelijk om de juridische analyse die ten grondslag ligt aan dit standpunt van BFT te delen?

Zoals eerder aangegeven, gaan wij graag in overleg met BFT om te streven naar overeenstemming aangezien dit de toepassing van de regelgeving ten goede zal komen.

Sanctiewet (par. 10, pag. 39)

Navolgende passage roept vragen op:

“De Sanctiewet stelt de verplichting om de identiteit van nieuwe en bestaande relaties te controleren, zodat kan worden nagegaan of deze overeenkomt met personen of entiteiten genoemd op de sanctielijsten. Als dit het geval is, mogen die transacties niet worden gefaciliteerd. Iedereen is verantwoordelijk voor de correcte naleving van de sanctieregelingen. Wwft-instellingen moeten maatregelen nemen om te voorkomen dat zij in strijd met de sanctieregelingen handelen. De Sanctiewet kent een resultaatverplichting dat alle relaties moeten worden gecontroleerd.”

Wij vinden de Sanctiewet in deze leidraad te summier en onduidelijk uiteengezet. De indruk kan ontstaan -op basis van voorgaande- dat ook accountants en belastingadviseurs moeten voldoen aan extra verplichtingen zoals van toepassing op een aantal specifieke financiële ondernemingen, hetgeen -vooralsnog- niet het geval is.

Het verdient aanbeveling om dit onderwerp ofwel niet te behandelen (gegeven het feit dat BFT in het kader van Sanctiewet nog geen formele rol heeft), dan wel uitgebreider te beschrijven en meer specifiek welke verplichtingen gelden voor de doelgroep van deze leidraad.

De veel gestelde vragen in de leidraad van MinFin ([pdf \(overheid.nl\)](https://overheid.nl)) geven een betere duiding. Onder andere:

“Als u dus een Wwft-instelling, maar geen artikel 10 Sanctiewet-instelling bent, dan gelden de Sanctiewet-verplichtingen rond het controleren en screenen, meldplicht en toezicht niet voor u.”

en

“De Sanctiewet schrijft voor uw instelling geen verplichte screeningssystemen (AO/IC) voor. De Wwft verplicht u wel tot risicomanagement. Dit kan u helpen om gesanctioneerde personen of entiteiten te identificeren.”

Zie ook de vragen en antwoorden 30 t/m 36 van de Leidraad MinFin.

Voorbeelden

De uitgewerkte voorbeelden voor de salarisadministratie vragen nogal wat aan afstemming in de werkprocessen van de mkb-accountants en administratiekantoren. Met name de volgende passage:

“Het betekent wel dat het noodzakelijk is om nader onderzoek te doen en een afweging te maken of in het voorkomende geval een melding gedaan moet worden. Dit nadere onderzoek en de gemaakte afwegingen moeten worden vastgelegd.”

Het voorgaande brengt omvangrijke administratieve lasten met zich mee.

Wij wijzen er in dit kader op dat in de Richtsnoeren Wwft is opgenomen dat Wwft-instellingen, zoals accountantspraktijken, geen actieve opsporingsplicht voor mogelijke ongebruikelijke transacties bij hun cliënten hebben. Wij verwijzen in dit kader naar het kopje “Documenteren voorbeelden subjectieve indicator” in deze reactie: het uitgangspunt is dat wanneer aanwijzingen voor ongebruikelijke transacties worden geïdentificeerd (bijvoorbeeld een situatie uit de voorbeelden of combinatie daarvan), gedocumenteerd moet worden waarom dit al dan niet als ongebruikelijk wordt gezien. Wij willen vragen deze verduidelijking in de Leidraad Wwft op te nemen.

